

מסורת הש"ס

(א) ביקל ל: כיב זג:
(ב) לטול ח: סהדרין לג:
שמיטת פ"י (מ"ה) ר"ה ב:
ח: כיב קט: קטל: ויבנות
קבנ: (ג) ויב: ח:
(ד) כ"ה: (ה) משמיט: (ו) דף
ה"ה: (ז) ויב: (ח) ויב:
(י) ויבנות ל: (י) ח:
הכ"ה: ר"ה:
הכ"ה: ר"ה:

הנהרות הב"ח

(א) גב: פרדיסא למכרה
לעשר שנים אכלה תל:
(ב) תוב: ד"ה שטר וכו'
נמי בעבורא מן: תל:

מופך רש"י

שטר שכתוב בו רבית.
שכחבו בו מלוה וכו'
פלוני ליה מטתו מה
מחלתי עד זמן פלוני
הרביע ב"ב מ"ה: שטר
חוב המוקדמן סבילין.
לפי שנה לערוך לקוחות
שלקחו שנה מן הלוה מומן
שכטרו. ושלח דין הלוה
שהיה קדמה מכה להלוה
וכשטר מתיי סבילתי
קדמה לפיך קטויה
מלגמתי בו ולא יערוך פלוני
מומן המלוה ואיני אלא
מלגמתי על פה שליט גובה
מן השעבודים (ד"ה ב:
וקנסין היתרא אלו איסורא
ופסולו פילו וממון שני
(סוה"ד"ב: א) ויני שכתוב
השטר כחל נעמן וכו' נכחו
בו כחל נעמן ליה פלוני
מפלוני והוא לו לה ממון
כלום עד זמן נעמן גם
היה מוקדמן ופסול. שאלו
לערוך אלא מומן ההלוה
ואיך. ודלא כח"י דלמך
(לעיל י"ג). ערוך מחמיו
וכן ל: ורבי' ב"ב ק"ה:
ומיהו אם ההלוה היה
כחל נעמן מתי פסול וקני
מדי. להשתכר נכסי ליה
למלוה ולא כתבו את השטר
עד זמן נעמן והכחו בו
כחל נעמן. ליה מוקדמן
כסר (שם ע"ב ב"ב ק"ה:
והמאורח"י. אלא עדים
יאמרו לני ויעדים נמלוה זו
קדמה לומן הכחוב כח.
כשרין. דשעבודא היא
דהא מחיל ליה להשעבודא
עד התלא (סוה"ד"ב:
משכח כחל נעמן וכחתי
נתיך בשטר כחל נעמן.
וכל שכן אם ליה נעמן ולא
ה"י לא חשיב ליה אלא הוה
כחל נעמן. ודאמר ר'
בבא ברבי אבהו. דכשרי
מחיל לו שטר על חוב
שטר. ורבי' ב"ב ק"ה:
הכ"ה: ר"ה:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

א"י ליה זכיה. דתנן וזין לקטן כפרק מי שמת (ב"ב דף ק"ט):
ווקטן עליו כמלוה. לאחר זמן חישב עמו על הרבית חוקף הכל
ביחד כמלוה וכתב לו שטר עליהם כך וכך אני חייב לפלוני: וגובה
אלה הרבית. דמשעת זקופה הוה כגבוי: זין כך וזין כך. אסיפא

א"ית ליה זכיה מדרבנן הכא נמי לא שנא
ולא היא ישראל אתי לכלל שליחות "עכו"ם
לא אתי לכלל שליחות תנו רבנן ב"ישראל
שלוה מעות מן הנכרי ברבית וקפן עליו
במלוה ונתגייר אם קודם שנתגייר וקפן עליו
במלוה גובה את הקרן וגובה את הרבית ואם
לאחר שנתגייר וקפן עליו במלוה גובה את
הקרן ואינו גובה את הרבית וכן נכרי שאלה
מעות מישראל ברבית וקפן עליו במלוה
ונתגייר אם עד שלא נתגייר וקפן עליו
במלוה גובה את הקרן וגובה את הרבית אם
משנתגייר וקפן עליו במלוה גובה את הקרן
ואינו גובה את הרבית רבי יוסי אומר יכרי
שלוה מעות מישראל ברבית בין כך ובין כך
גובה את הקרן וגובה את הרבית אמר רבא
אמר רב חסדא אמר רב הונא הלכה כרבי
יוסי אמר רבא מאי טעמא דרבי יוסי יכרי
שלא יאמרו בשביל מעותיו נתגייר זה תבוי
רבנן ש"ש שכתוב בו רבית קונסין אותו
ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית
דבוי רבי מאיר וחכמים אומרים "גובה את
הקרן ואינו גובה את הרבית במאי קמיפלגי
רבי מאיר סבר קנסין היתרא משום איסורא
ורבנן סברי לא קנסין היתרא משום איסורא
י"תנן התם שטרי י"חוב המוקדמן פסולין
מודה

עב.

ש"ש שיש בו רבית קונסין אותו ואין גובה לא את הקרן ולא
את הרבית. פרי"ס דל"ן גובה ממשעבדי אכל מבני חרי
גבי ע"פ אומן השטר דעדים אינם פסולים דאינם עדי חמס דל"ן
מריחמים כלום כדכר וקשה דהניא כמספחא (פ"ה) דמלכותין
המואל שטר שיש בו רבית יקרעוהו ואינו גובה
לא לבי"ד יקרעוהו והשמה אי גבי
זיה מבני חרי אמאי יקרעוהו יממיו
עד שיגבה בו קודם וי"ל שאסור
להשארו מיהו נראה דר"מ קנים
לגמרי ולא גבי זיה כלל כמו שטרי
חוב המוקדמים דמוקמינן כסמון
כ"ר"מ ואף על גב שגס שס פי'
כקונטרס דל"ן פסולין אלא לגבות
ממשעבדי ל"ן נראה דפסולין משמע
דלא גבי זיה כלל והא דפריך נהי
דלא גבי מומן ראשון לגבי מומן שני
הוה מצי למימר נמי דלא גבי
ממשעבדי ויגבי מבני חרי אלא
רבנא פריך דאפי' ממשעבדי יגבי
מומן שני וכסמון דפריך אעבודא
דפרדיסא אלא הא דלמך רבי יוחנן
גזירה שמה יגבה מומן ראשון נישא
דלא ניתן ליכתוב ולא משני משום
דטעמא דלא ניתן ליכתוב לא מהני
אלא דלא גבי ממשעבדי משום דס"ל
דודאי מהני לפוסלו לגמרי ולא גבי
זיה כלל והא דלא מצינו ליה אלא
אי גבי ממשעבדי אכל מבני חרי
פשיטא ליה דגבי חף על גב דלא ניתן
להיכתוב התם הוא דפשיטא ליה דגבי
היינו משום שהמוכר היה מודה
ללקוח שלא פרע ועוד נראה דאפי' יש
עדים אחרים או שחייב מודה אפי'
קנים ר"מ דהכי משמע דל"ן גובה
קרן דומיא דרבית וכמספחא (שס)
נמי משמע דאפילו כמלוה על פה
קנים דקמני המלוה את חבירו ברבית
וכא לפני ז"ד קונסין אותו ואינו
גובה לא את הקרן ולא את הרבית
שהיה ר"מ אומר שטר שיש בו רבית
כו' ובפי' המנחם (ב"ב דף ק"ט): נמי
דממינן להאוי דקנסו גופן משום
שנחן דמפסקי גוף המומן הוא הדין
דקנים בגוף המלוה אפי' שיש

עין משפט

קבו א מ"י פ"ד מהל'
זכיה ומתנה הלכה
ח ט"ש"ע ח"מ פ"י רמב"
ספ"י י"ז:
ב (מ"י) שס הל' ט"ש"ע
שס ספ"י י"ז:
קבו ג ד ה מ"י פ"ה
מהל' מלוה ולוה
הל' ו סמך ל"ן קב
ט"ש"ע י"ד פ"י קטל:
קב"ה ו מ"י שס פ"ד הל'
ו יע"ר במשנה למלך
סמך ל"ן קט ט"ש"ע
ח"מ פ"י ט"ש"ע א
וט"ש"ע י"ד פ"י קטל ספ"י
י"ז:
קב"ה ז ח מ"י פ"ג שס
הל' א ט"ש"ע ח"מ פ"י
ג ט"ש"ע ח"מ פ"י
ספ"י י"ז:
ט (מ"י) שס הל' ט"ש"ע
שס ספ"י י"ז:
קל ו מ"י פ"י מהל'
מכירה הל' ד סמך
עשין פ"ב ט"ש"ע ח"מ פ"י
ה"ה ספ"י י"ז:
קלא ל מ"י פ"ג מהל'
מלוה ולוה הל' ח
סמך עשין פ"ב ט"ש"ע ח"מ
פ"י לע ספ"י ו וס"י ק"
ספ"י א פ"ה י"ז:

לרחות דהתם עבירה נעשית בגוף המומן יומר מכאן דכאן עיקר עבירה בשטר כדאמרין התם
לא קנסו אלא בשטר ומיהו רבנן נראה דודאי לא קנסו כלל ומשמע לכאורה דגבי לרבנן בשטר קרן אפילו ממשעבדי ור"מ נמי לא
פליג אלא משום דקנים ומיהו דלמאי אין העדים פסולים כיון שעובדים על לא תשימונ (שמות כג) אע"פ שאין מריחמים יש להם
לפסול מידי דהוה אעברין אוכל נבילות להכעיס דק"ל (סוה"ד"ב: ח"ה) כאזכי פסול והא דלא חשיב להו כפרק זה בורר (שם דף ק"ט):
שאין רבית מפורש בשטר בכלל מהו פלוני חייב לפלוני מנה וכללו הקרן עם הרבית והעדים לא ידעו דא"כ כסמון דקאמר
ר' יוחנן דמודו רבנן בשטרי חוב המוקדמן גזירה שמה יגבה מומן ראשון ה"ג נגזר שמה יגבה רבית כמורת קרן ואין לומר נמי
דכיון שהרבית מפורש בשטר אין העדים עוברין על לא תשימונ כיון דידועין העדים רבית דין לא יגבו על דם רבית ולכן השטר כשר
והא דתנן כמתני' (לקמן דף ע"ה): דעדים עוברין היינו כשאין ניכר הרבית בשטר וידועים עדים שיש בו רבית דהא אהאי שטרא
גופי' אמר' (ב"ב דף ק"ט): ובפרק המוכר פירות (ב"ב דף ק"ט): וס"ל ד"ה והמנחם דמשעת כתיבה עבד ליה שומא וי"ל דלארי
הכא ברבית דרבנן ולא מיפסלו באיסור דרבנן כיון שאין מריחמים כלום אע"פ שבעבירה דאורייתא היו נפסלים אי נמי אפי' ברבית
דאורייתא יש להכשיר דשמה לא תשימונ לאינשי כמלוה משמע להו ולא נעדים ולכן כשרים כדאמרין נמי (לעיל דף ה'): לא תחמוד
לאינשי כלא דמי משמע להו אכל קשה ההיא דשטרי חוב המוקדמים היאך העדים כשרים דמוקמינן לה כ"ר"מ אכל לרבנן גובה מומן
שני ולר"מ נמי היה גובה אי לאו משום דקנים ורבי יוחנן נמי לא קאמר דפסולים לרבנן אלא משום גזירה שמה יגבה מומן ראשון
והלא העדים הללו במתכוין חתמו שקר והקדימו את המומן וי"ל כגון שיש שמעדין עליהם שהיו אנוסים מחמת נפשות או כגון
שאומרים טעונו בשנת המלך אי נמי (ס) כשיפורא בין מלך בין חסר ולא הזכירו בשטר כמה בשנת אלא כמה נחשב:

קונסין אותו ואינו גובה וכו'.
וע"ג דלמ"ר ב"ב אע"פ (בבב"ב דף ס"א):
הלכה כר"מ בגזירותיו היינו דוקא בגזירותיו ולא בקנסותיו והכא
קנס הוא דכ"ג נמי פסקו כהלכות [גדולות] כרבנן דר"מ כמעורת חבירו ומינתק חבירו דלס נשא ויאיל לכשיגיע זמנו
לכנס יכנס ולא כר"מ דלמך לא יחזיר עולמית (א"ב דף ס"א): דהוי קנסא ורבי' מדעבי כהחולץ (בבב"ב דף ל"ג):
אלא אינספכא לכהן
(ל"ה) [אין] החמירו לגרש כיון שאינו יכול לחזור ולכנסו דגרופה אסורה לכהן [וע"פ ח"ס] זכח"ס ק"ד. ד"ה א"ר עקיבא]:
אמר אבי' א"א
היינו דרבי אבי דאמר רבי אבי ב'. מיהו מה ענין דר' אסי לכהן וי"ל דהכא לא מיעביא ליה אי גבי ממשעבדי אי לא אלא משום דפשיטא
ליה דנחמן לומר פרעתי משום דלא ניתן ליכתוב ומיעביא ליה אי לא גבי ממשעבדי כיון דאין השטר מועיל אלא ע"פ הדאמא או דילמא גבי
ועל גב זכא אבי להביא מדברי אבי דכי היכי דמודה בשטר מהינא הדאמא לגבות ממשעבדי אע"פ שאם היה אומר מוחף הוא היה כר"י קיום
ה"ג הכא גבי פרדיסא ולא שייך כאן לגרום אין כר"י לקיימו אלא גרסי' לאו היינו דרבי אסי דלמך ר' אסי מודה בשטר שכתבו גובה מנכסים
משועבדים ולפי זה כשמקשה על רבא מהינא דלשכח קרקעות בלא רבא היה יכול להקשות מיד לכ"ע מ"ש הכא דנחמן לומר פרעתי
ובנמלאת שאינו שלו אינו נחמן כל זמן ששטר מוכר נידו אלא נטר עד לבסוף ומקשה על רבא מגביית משעבדי השני כפירוש (בבב"ב דף ס"א):
י"ז:

